

Red: Arne Borg

Nordiskt samarbete beträffande rusmedelsproblem

Föreningen Sveriges Socialchefer (FSS) har av Nordiska rådet beretts tillfälle att yttra sig över "Förslag om intensifierat nordiskt samarbete beträffande rusmedelsproblem" och anfört följande:

Inledningsvis vill FSS slå fast, att ett fördjupat samarbete på rusmedelsområdet bör kunna få avsevärd betydelse för att effektivisera insatserna på området. Samtidigt som missbruksproblemen är framträdande i de olika länderna, provas i viss mån olika angreppssätt för att möta problemen. Utbyte av kunskaper och erfarenheter bör därför bidra till att medlemsländerna får underlag för sakligt grundade insatser inom bl.a. de alkohol- och vårdpolitiska områdena.

FSS vill för sin del som en grundläggande synpunkt framhålla, att politiken inom dessa områden självfallet spelar en viktig roll och måste utformas med omsorg men ändå får begränsad effekt utan stöd i den allmänna samhällspolitiken. Missbrukspolitiken förlorar i trovärdighet och effektivitet, om arbetsmarknaden tillåts bli allt hårdare skiktad, om utslagningen från skola och arbetsmarknad ökar osv.

Även om utslagningen inte direkt orsakar missbruksproblem, skapar den nämligen betingelser och ökade risker för missbruk. Möjligheten att förankra normer och vanor minskar drastiskt om stora grupper av män-

niskor utestängs från arbetsgemenskapen eller hänvisas till negativt upplevda särlösningar. Till detta kommer att även kraven på omställningar i strukturuomvandlingens spår bidrar till att försämma förutsättningarna för social förankring och spontan social kontroll.

Trygghet i arbetet och en lugn samhällsutveckling har med andra ord avgörande betydelse för möjligheterna att hindra såväl missbruk som andra sociala problem.

Utifrån denna grundsyn ter sig angeläget, att de förebyggande insatserna har stor bredd och omfattar åtgärder på såväl nationell som regional och lokal nivå. Dessutom finns skäl att uppmärksamma grupper som är särskilt utsatta för risker att hamna i missbruk.

Till de frågor som bör studeras i ett samnordiskt forsknings- och utvecklingsarbete hör självfallet effekterna av priser och restriktioner på alkoholområdet. En minskning av totalkonsumtionen torde vara en nödvändig förutsättning för ett minskat missbruk. Prissättningen bör i ökad utsträckning provas som alkohopolitiskt instrument. Möjligheterna att arbeta med differentierad prissättning (så att alkoholen blir dyrare ju mer som inköps under en bestämd period) bör utredas och eventuellt provas praktiskt. Även betydelsen av försäljningens organisation (öppethållande o.dyl), färjetrafiken och kontrollen inom restaurangnäringen hör till frågor som kan behöva uppmärksammas på nordisk nivå.

Vad gäller narkotikan ter sig bl.a. angeläget att finna effektivare metoder för att hindra inflödet av illegala preparat till de nordiska länderna. Här bör ett intensifierat samarbete kunna få direkt praktisk betydelse.

Vid sidan av prispolitik och restriktioner har framför allt opinionsbildningen stor betydelse. Här bör folkrörelsernas och andra organisationers arbete stödjas och studeras. Inte minst gäller detta den fackliga rörelsen och idrottsrörelsen. De bör

utifrån sina förutsättningar kunna medverka till ett vidgat socialt ansvarstagande i samhället. Kunskaperna om förutsättningarna för och effekterna av kamratstödande och opinionsbildande insatser inom idrotten och på arbetsplatserna är dock f.n. bristfälliga. Forsknings- och utvecklingsarbete till stöd för det praktiska arbetet på dessa områden är en angelägen uppgift.

I sammanhanget bör också nämnas, att det finns skäl att pröva och studera hur socialvård och sjukvård kan stödja arbetet i organisationer och på vårdplatser genom hälsoupplysning, rådgivning, kompletterande individuellt stöd etc.

Det bör förstås vara en central uppgift att i medlemsländerna utveckla effektiva former för samordnade sociala och medicinska insatser i förebyggande och behandlande syfte. Problemets sammansatta natur motiverar att samverkansfrågorna prioriteras. Slagsida åt det medicinska hållet bör undvikas.

Till målgrupper som bör uppmärksammas i forsknings- och utvecklingsarbetet hör ungdomar, vissa yrkesgrupper och personer som berörs av företagsnedläggelse och andra strukturella förhållanden på sina hemorter.

Stora grupper av lågutbildade ungdomar befinner sig i en utsatt situation. Ungdomsarbetslöshet, bostadsbrist och konsumtionstryck bidrar till olika former av ungdomsoro. Problemen är mer eller mindre framträdande i medlemsländerna. Studier av ungdomarnas situation och diskussioner om vad en konstruktiv "ungdomspolitik" kan innebära bör ha stort intresse i det förebyggande arbetet.

Vad gäller behandlingssidan vill FSS främst peka på behovet av utveckling och utvärdering av metoder för samordnade sociala och medicinska insatser. Samordnat nordiskt utvecklingsarbete med denna inriktning bör ge värdefullt underlag för erfarenhets- och kunskapsutbyte vid återkommande nordiska semina-

rier för social och medicinsk personal. Dokumentation från sådana seminarier bör kunna nyttiggöras i fortbildningen i resp land.

Ny nordisk trygghetskonvention

Vidare har föreningen tillsammans med de övriga nordiska broderorganisationerna, av Nordiska Ministerrådet beretts tillfälle att avge yttrande över "Ny nordisk trygghetskonvention" och anför följande:

Föreningen Sveriges Socialchefer tillstyrker förslaget, som samlar allt som rör de nordiska medborgarnas trygghetsfrågor i en konvention. Jämställdhetsprincipen är av avgörande betydelse för att möjliggöra den gemensamma arbetsmarknaden.

Med särskild tillfredsställelse ser vi att möjligheterna till "obefogad hemsändning" av hjälptagare till hemlandet ytterligare minskas och skulle helst ha sett att möjligheten helt utesluts i konventionen. Det nya begreppet "gränsgångare" bryter verkligen helt mot bosättningsprincipen, en princip som är väl inarbetad i svensk och förmodligen i nordisk socialvård. Avvikelsen torde beröra ett mycket begränsat antal människor, vara en praktisk och nödvändig lösning men blir administrativt förmodligen ganska besvärlig.

Kostnad för sjukvård på grund av arbetsskada skall enligt förslaget bekostas av sysselsättningslandet så länge anställningen består, dock i minst 90 dagar. Denna i förhållande till tidigare konvention något förändrade bestämmelse förefaller oss lämplig.

Handledd praktik för elever vid socialhögskolan

Föreningen har 1980-06-13 uppvaktat Kommunförbundet med en skrivelse enligt följande:

Det har kommit till Föreningen Sveriges Socialchefer kännedom att Kommunförbundets personalpo-

litiska avdelning hos Utbildningsdepartementet hemställt om en översyn av det personliga handledaravvode som utgår för elever vid socialhögskolan. Med anledning härav vill föreningen lämna följande synpunkter.

I den diskussion som förts om socionomutbildningen har ständigt poängterats nödvändigheten av en stark koppling mellan teoretiska kunskaper och praktisk verksamhet. Olika försök har gjorts för att förbättra kopplingen teori och praktik. Grunden för detta utgörs dock av de handledda praktikperioderna. Det är därför utomordentligt angeläget att standarden på praktiken ej försämrats.

Föreningen utgår ifrån att diskussionen om den förändrade praktiken inom förskolläraryrket ligger till grund för Kommunförbundets initiativ i den här frågan. Det är emellertid nödvändigt att se de olika förutsättningar som finns mellan förskollärarnas och socionomernas arbets- och praktiksituationer. Förskolläraren ingår i ett arbetslag som arbetar med en barngrupp inom en avdelning på en barnstuga. Praktikanten kommer här direkt in i en konkret arbetssituation och kan i denna ta del av gruppmedlemmarnas erfarenheter och kunskaper. Trots dessa förutsättningar finns många problem i förändringen av förskollärarnas praktiksituation.

Socionomstuderanden kommer i sin praktik inte till något arbetslag som på samma sätt som på barnstugan arbetar med en avgränsad gemensam arbetsuppgift. Socialassistenterna arbetar visserligen i varierande utsträckning i arbetslag. I detta arbetslag har dock varje enskild socialassistent ansvar för sina ärenden. För handledaren gäller det här att introducera praktikanten i ärenden av olika svårighetsgrad. För att detta skall fungera måste en speciell person ha ett personligt ansvar för praktikanten. Detta kan i och för sig ske genom en arbetsfördelning inom en assistentgrupp.

Med den pressade arbetssituation som socialassistenterna har kommer det enligt vår mening att bli stora problem att åstadkomma en sådan förändring med bibehållande av kvaliteten inom praktiken.

Den kommande socialtjänstlagen kommer att medföra stora förändringar för socialarbetarkåren. Detta kommer att kräva stora insatser från såväl myndigheters som enskilda arbetstagares sida. I denna situation bör den praktiska delen av socionomutbildningen ägnas stor uppmärksamhet. En förändrad praktiksituation för socionomstuderande i enlighet med Kommunförbundets initiativ bör därför inte komma i fråga för närvarande.

Med hänvisning till ovanstående anser Föreningen Sveriges Socialchefer tidpunkten för en förändring av socionomstuderandes praktiksituation olämplig. En förändring måste även föregås av en genomgripande diskussion om praktikens innehåll, syfte och förutsättningar innan förhandling mellan avtalsslutande parter kan inledas.

aktuellt

FRÅN
SVENSK
SOCIALMEDICINSK
FÖRENING

Red: Urban Janlert

Kalendarium

1-3 oktober 1980: Föreningen Sveriges socialchefer: Forskning och utveckling, Uppsala

14–18 oktober 1980: First international congress on innovation of care-delivery for health, Leeuwenhorst kongresscentrum, Noordwijkerhout, Nederländerna

3 december 1980: Föreningens årsmöte i samband med Svenska läkarsällskapets riksstämma i Älvsjö

14–16 juni 1981: 6:e nordiska kongressen i socialmedicin, Bergen

17–19 juni 1981: 2:a nordiska kongressen i allmänmedicin, Bergen

22–26 juni 1981: The seventh international conference on social science and medicine, Leeuwenhorst kongresscentrum, Noordwijkerhout, Nederländerna.

Hälso- och sjukvårdsplanering

Frågan om samordning av forskningen inom hälso- och sjukvården mellan de socialmedicinska institutionerna och SPRI har aktualiserats bla med anledning av ett regeringsförslag att ge medel till SPRI för forskning inom primärvården. Föreningen kommer under hösten att diskutera frågan med företrädare för SPRI och Svensk förening för allmänmedicin.

Prenumeration på Scandinavian Journal

För att stödja utgivningen av Scandinavian Journal of Social Medicine har Dansk selskab for socialmedicin beslutat om obligatorisk prenumeration på tidskriften. Styrelsen för Svensk socialmedicinsk förening har diskuterat frågan. Styrelsen anser det viktigt att stödja tidskriften, men vill inte rekommendera obligatorisk prenumeration för medlemmarna.

Aktuella remisser

Föreningen har bla svarat på följande remisser: Tystnadsplikt för psykologer; Förslag till ändring av brottsbalken (förfalskning av telefonrecept); Förslag till intensivdataområdet; Nordiskt samarbete beträffande rusmedelsproblem; I livets

slutsleden; Mål och medel för hälso- och sjukvården; En allmän socialförsäkring. Svaret på Stockholmslandstingets plan för den psykiatriska vården presenteras på annan plats i detta nummer.

Att vara utvecklingsstörd

Så här kan det kännas

Lättlästa böcker, LT:s förlag

Boken är skriven av en liten grupp utvecklingsstörda och deras studieleddare i svenska. Den vänder sig uppenbarligen till de som har lässvårigheter, speciellt utvecklingsstörda. Titeln antyder att man har försökt att tränga in i de känslor som en utvecklingsstörd har i samband med byte av boende.

Projekt av den här arten med framställande av en bok är ett gott grepp i samband med en studiecirkel för utvecklingsstörda. Det är roligt att skapa en produkt.

Text- och bildmaterial är överskådligt uppställt och ger underlag för att man i andra grupper av utvecklingsstörda tvingas till diskussioner och förklaringar. Boken beskriver dessutom situationer som är välbekanta för de flesta utvecklingsstörda. Idén att berätta med både ord och bilder i studiecirkelform är bra men kanske har man här splittrat sig på för många situationer.

Boken beskriver inte särskilt mycket hur det känns i de olika si-

tuationerna utan lämnar fältet öppet för läsaren att associera vidare. Kanske kunde man mera hållit sig till situationen bytet av bostad.

Bostadsbytet i detta fallet är något romantiserat och kanske t o m farligt romantiserat.

De utvecklingsstörda som har intresse av att läsa denna bok är väl i första hand de som står inför en utflyttning till inackorderingshem eller liknande och det finns risk för att man väntar sig en "Anders" i inackorderingshemmets dörr.

Ordvalet är uppenbarligen en smula styrt av cirkelledaren men de "konstiga" orden som "känns tom", "känns svårt", "argsint" m fl skapar naturligtvis underlag för diskussion.

Kanske kan man också skönja en alltför kraftig markering av "vi utvecklingsstörda" å ena sidan och "personal" å den andra sidan för att det skall vara riktigt bra.

Idén med ett projektarbete av detta slag är mycket god och ett bra sätt att använda boken kan vara att utvecklingsstörda läser den och någon sedan leder samtal kring den för att förbereda en grupp på utflyttning eller på att ta emot nykomlingar till boende eller verksamhet.

Man borde under sådana former kunna ta upp mera om känslor, frågor om mobbing och ensamhet liksom förhållande till kompisar och ansvar för varandra.

Jan-Olov Frick

Värdefull kunskap om barns möte med döden

MARGUERITA RUDOLPH

Ska barnen få veta?

Wahlström & Widstrand, Malmö 1979, 112 s., ca kr 35:– inkl moms

När den amerikanska författaren Marguerita Rudolph ställer frågan: